

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія економіко-математичних дисциплін і менеджменту

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СТРАХОВІ ПОСЛУГИ

для студентів

спеціальності

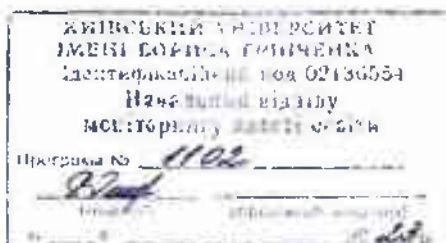
072 Фінанси, банківська справа
та страхування

освітньо-професійної програми

Фінанси і кредит

освітньо-професійного ступеня

фаховий молодший бакалавр

Київ-2023

Розробник: Пурденко Олена Анатоліївна, викладач циклової комісії економіко-математичних дисциплін і менеджменту Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач: Пурденко Олена Анатоліївна

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії економіко-математичних дисциплін і менеджменту

Протокол від « 30 » серпня 2023 року № 7

Голова циклової комісії Вікторія КАЗАКОВА

Робочу програму перевірено

« _____ » _____ 2023 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Заступник директора з навчальної роботи Оксана КАЛАШНИК

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	3 / 90
Курс	3
Семестр	5
Кількість змістових модулів з розподілом:	3
Обсяг кредитів	3
Обсяг годин, в тому числі:	90
Аудиторні	42
Модульний контроль	6
Семестровий контроль	-
Самостійна робота	42
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Страхові послуги» є формування в майбутніх спеціалістів теоретичних знань та практичних навичок щодо комплексу зобов'язань страховика, які визначають поняття страхового продукту, а також передумови та супутні обставини виконання цих зобов'язань.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Страхові послуги» є сформувані цілісне уявлення про потребу та сутність страхової послуги; обов'язковий та добровільний характер страхових послуг; правове забезпечення ринку страхових послуг; цивілізоване ставлення до особистого та колективного майна, власного здоров'я і життя, відповідальності перед третіми особами.

Результати вивчення дисципліни дозволять здійснити практичну підготовку та сформувані ряд відповідних **компетентностей**:

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Фахові компетентності</i>		
ФК-2	Здатність використовувати математичний інструментарій для дослідження економічних процесів, розв'язання прикладних економічних завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування	1 - 6
ФК-4	Володіння методологічною базою спостереження, ідентифікації, класифікації, аналізу, синтезу в професійній діяльності	1 - 6
ФК-7	Здатність до складання фінансової, податкової, статистичної та спеціальної звітності, передбаченої стандартами бухгалтерського обліку і законодавством України	1 - 6
ФК-8	Знання механізму функціонування фінансового ринку	1 - 18
ФК-11	Вміння використовувати законодавчі та нормативні документи з питань оподаткування, кредитування, страхування	1 - 18
ФК-12	Здатність використовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення, володіти інформаційними технологіями у сфері фінансів, банківської справи та страхування	1 - 18
ФК-13	Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування	7 - 18
<i>Предметні компетентності</i>		
	знання теоретичних засад і методичного інструментарію здійснення страхової діяльності	1 - 6
	вміння використовувати математичний інструментарій для дослідження економічних процесів, розв'язання прикладних економічних завдань в сфері страхування	7 - 18

	вміння складати статистичну звітності, передбачені стандартами бухгалтерського обліку і законодавством України	7 - 18
	вміння виконувати контрольні функції у сфері страхування	7 - 18
	знання особливостей страхування майна і відповідальності підприємств	7 - 12
	знання основних умов страхування майна фізичних осіб, особливості страхування відповідальності громадян	7 - 12
	вміння визначати коло суб'єктів страхових відносин, їх права та обов'язки, коло об'єктів страхування, винятки та застереження	7 - 18
	вміння групувати страхові ризики, визначати страхову оцінку об'єкту страхування	3
	вміння розраховувати страхові тарифи для страхування життя, встановлювати страхову суму та страхове відшкодування для різних видів страхових послуг	7 - 18
	вміння пояснювати порядок дій при настанні страхового випадку	7 - 18
	вміння захищати свої права як страхувальника при порушенні умов страхової послуги	7 - 18

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент:

- застосовує професійно-профільовані знання у фінансовій сфері відповідно до видів роботи (ПРН-1);
- використовує професійно-профільовані знання і навички щодо функціонування системи страхування (ПРН-10);
- здатен ефективно та самостійно діяти у нестандартних ситуаціях, використовуючи набуті фахові знання (ПРН-18);
- застосовує компетентності, набуті при вивченні спеціалізованих фахових дисциплін, в процесі розв'язання практичних задач (ПРН-19);
- самостійно вивчає та слідкує за змінами в законодавчій базі України;
- аналізує фактори, що впливають на формування попиту на страхові послуги;
- пояснює порядок дій при настанні страхового випадку;
- виконує порівняльний аналіз довгострокового страхування життя та ризикових видів особистого страхування;
- демонструє уміння складати та здійснювати супровід страхової угоди;
- пояснює причини та чинники, що стримують розвиток страхування життя в Україні;
- визначає страхові суми та страхове відшкодування при страхуванні майнових ризиків та відповідальності;
- визначає страхові суми та страхове відшкодування при страхуванні

кредитних та фінансових ризиків;

– визначає коло суб'єктів страхових відносин, їх права та обов'язки, коло об'єктів страхування, винятки та застереження.

– використовує методику розрахунку збитків та відшкодування при добровільному та обов'язковому страхуванні майна;

– пояснює методику розрахунку страхових тарифів для страхування життя, встановлює страхову суму та страхове відшкодування для різних видів страхових послуг;

– складає перелік майна громадян, що покривається і не покривається страховим захистом;

– визначає вартісні параметри страхових послуг, що захищають майнові інтереси власників майна;

– демонструє здатність захистити свої права як страхувальника при порушенні умов страхової послуги.

4. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт			
			Аудиторна:			Самостійна
			Лекції	Семінари	Практичні	
Змістовий модуль 1. Страхування і його місце в управлінні ризиками в умовах воєнного стану						
1	Сутність, принципи та роль страхування	4	2			4
2	Класифікація страхування	4	2			
3	Страхові ризики та їх оцінювання	5	2			6
4	Страхова організація	5		2		
5	Порядок укладання та ведення страхової угоди	5		2		6
6	Державне регулювання страхової діяльності	5	2			
	Модульний контроль	2				
	Разом	30	8	4		16
Змістовий модуль 2. Особисте та майнове страхування в умовах воєнного стану						
7	Страхування життя та пенсій	4	2			4
8	Страхування від нещасних випадків	4	2			
9	Медичне страхування	4		2		4
10	Страхування майна юридичних та фізичних осіб	6	2	2		
11	Страхування транспортних засобів та вантажів	6	2	2		4
12	Страхування кредитних та фінансових ризиків	4		2		
	Модульний контроль	2				
	Разом	30	8	8		12
Змістовий модуль 3. Страхування відповідальності. Основи фінансової діяльності страховика						
13	Страхування загальної цивільної відповідальності	5	2			6
14	Страхування відповідальності на транспорті	5	2			
15	Перестрахування	4		2		4
16	Визначення страхових тарифів	6	2	2		
17	Доходи, витрати та прибуток страховика	4		2		4
18	Фінансова надійність страховика	4		2		
	Модульний контроль	2				
	Разом	30	6	8	0	14
	Усього	90*	22	20	0	42

*з урахуванням модульних контрольних робіт (6 год.)

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Страхування і його місце в управлінні ризиками в умовах воєнного стану

Тема 1. Сутність, принципи та роль страхування.

Сутність страхової послуги. Ліцензування страхової діяльності як необхідна умова реалізації страхових послуг. Значення маркетингу в основній діяльності страхових компаній. Страхові посередники в системі реалізації страхових послуг. Особливості реалізації страхових послуг.

Ключові слова: страхова послуга, ліцензія, страховий маркетинг, брокер, агент.

Література: [1, 2].

Тема 2. Класифікація страхування.

Класифікація страхування: за об'єктами страхування, за формами проведення страхування, за сферами діяльності або спеціалізацією страховика, за родом небезпеки страхових ризиків, за статусом страхувальника, за статусом страховика.

Ключові слова: особисте страхування, майнове страхування, страхування відповідальності, обов'язкове страхування, добровільне страхування.

Література: [2, 3].

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінювання.

Поняття ризику та його основні характеристики. Види ризиків та їх оцінка. Управління ризиком. Тарифна ставка: структура та методи розрахунку.

Ключові слова: ризик, ризик-менеджмент, страховий ризик, страховий тариф, страховий платіж, страхова сума, страхова оцінка, ступінь ризику.

Література: [1, 2, 3].

Тема 4. Страхова організація.

Місце страхових компаній у ставленні та розвитку страхового ринку. Види страхових компаній і порядок їх створення. Стратегія страхової компанії. Організаційна структура страхової компанії. Ресурси страхової компанії. Органи управління страховою компанією та їхні функції. Об'єднання страховиків та їхні функції.

Ключові слова: страховик, страхувальник, ліцензія, страховий ринок, страхова компанія.

Література: [1, 2].

Тема 5. Порядок укладання та ведення страхової угоди.

Страхова угода та її основні етапи. Заява про страхування: форма подання, зміст, значення. Психологічна і фізична небезпека у страхуванні. Договір страхування та його зміст, взаємозв'язок з правилами страхування. Договір страхування і страховий поліс: співвідношення між ними. Страховий сертифікат. Дії страхувальника при настанні страхової події. Дії страховика щодо розслідування характеру і розмірів збитків.

Ключові слова: угода, договір, поліс, сертифікат, заява.

Література: [2, 3].

Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності.

Правове забезпечення страхування. Структура, завдання та функції органів державного нагляду за страховою діяльністю. Страховий нагляд у країнах Європейського союзу. Напрямки вдосконалення державної політики в галузі страхування.

Ключові слова: закон, акт, органи державного нагляду.

Література: [1, 2].

Змістовий модуль 2. Особисте та майнове страхування в умовах воєнного стану

Тема 7. Страхування життя та пенсій.

Сутність, види, об'єкти й суб'єкти страхування життя. Страхові випадки, страхова сума й терміни страхування. Особливості окремих видів страхування життя.

Ключові слова: страхування життя, страхові випадки, страхова сума, страхування на випадок смерті, страхування на дожиття, страхування дітей до одруження.

Література: [2, 3, 4].

Тема 8. Страхування від нещасних випадків.

Поняття, страхові випадки, суб'єкти й об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності страховика, страхова сума й строк страхування. Страхова премія й страхові тарифи. Порядок дій сторін договору страхування при страховому випадку. Організаційні форми й види страхування від нещасних випадків. Обов'язкове страхування від нещасних випадків на транспорті.

Ключові слова: особисте страхування, нещасний випадок, індивідуальне страхування, колективне страхування.

Література: [2, 3, 4].

Тема 9. Медичне страхування.

Загальна характеристика медичного страхування та аналіз основних його систем. Форми медичного страхування. Програми добровільного медичного страхування деяких українських страхових компаній. Колективне медичне страхування. Умови медичного страхування осіб, що від'їжджають закордон.

Ключові слова: медична реформа, ургентна (швидка) медична допомога, стаціонарне лікування, амбулаторно-поліклінічне лікування.

Література: [2, 3].

Тема 10. Страхування майна юридичних та фізичних осіб.

Предмети й об'єкти, страхові ризики й суб'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності страховика, страхова сума й строк страхування майна. Страхова премія й страхові тарифи. Порядок дій страхувальника й страховика при страховому випадку. Порядок розрахунку розміру збитку й виплати страхового відшкодування.

*Ключові слова: майно фізичних осіб, майно фізичних осіб, страхові випадки.
Література: [2, 3].*

Тема 11. Страхування транспортних засобів та вантажів.

Види й склад транспортних засобів, прийнятих на страхування. Страхові ризики, суб'єкти й об'єкти страхування транспортних засобів. Основні поняття й особливості страхування вантажів. Обсяг страхової відповідальності страховика, страхова сума й строк страхування. Страхова премія й страхові тарифи. Порядок дій страхувальника й страховика при страховому випадку. Порядок розрахунку розміру збитку й виплати страхового відшкодування.

*Ключові слова: каско, карго, експедитор, страхове відшкодування, ДТП.
Література: [2, 3].*

Тема 12. Страхування кредитних та фінансових ризиків.

Сутність та види страхування кредитних ризиків. Асортимент страхових послуг, які забезпечують страховий захист майнових інтересів кредиторів. Страховий захист фінансових ризиків. Страхування депозитів та формування системи депозитного страхування в Україні.

*Ключові слова: депозит, кредит, інвестиції, заборгованість.
Література: [2, 3].*

Змістовий модуль 3. Страхування відповідальності. Основи фінансової діяльності страховика

Тема 13. Страхування загальної цивільної відповідальності.

Юридичні поняття відповідальності та підстави для її страхування. Поліси страхування загальної цивільної відповідальності. Страхування відповідальності виробника за якість продукції, роботодавця, за екологічне забруднення. Обов'язкове страхування відповідальності власників собак. Обов'язкове страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності зброю.

Ключові слова: цивільна відповідальність, власники зброї, власники собак, якість продукції.

Література: [2, 3].

Тема 14. Страхування відповідальності на транспорті.

Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів. Страхування відповідальності перевізника вантажів.

Ключові слова: цивільна відповідальність, транспортний засіб, вантаж, експедитор.

Література: [2, 3].

Тема 15. Перестраховування.

Сутність перестраховування та його класифікація. Історія виникнення перестраховування. Функції перестраховування. Перестраховування, як основа забезпечення фінансової стійкості страхових організацій. Види договорів перестраховування. Порядок здійснення перестраховувальних операцій. Посередники

на страховому ринку.

Ключові слова: перестрахування, договір перестрахування, цемент, цесіонер, цесія.

Література: [1, 2].

Тема 16. Визначення страхових тарифів.

Суть, особливості та завдання актуарних розрахунків. Склад, структура та методика побудови страхових тарифів з майнового страхування. Види страхових внесків (премій, платежів). Показники актуарних розрахунків, що характеризують фінансову стійкість страхових операцій. Особливості актуарних розрахунків у страхуванні життя.

Ключові слова: актуарій, актуарні розрахунки, страховий тариф.

Література: [1, 2].

Тема 17. Доходи, витрати та прибуток страховика.

Склад та економічний зміст доходів страховика. Витрати страховика: їх склад і економічний зміст. Прибуток страховика та його розподіл. Порядок сплати страховиками податків. Розподіл та використання чистого прибутку страховика.

Ключові слова: дохід страховика, витрати страховика, прибуток страховика.

Література: [2, 3].

Тема 18. Фінансова надійність страховика.

Поняття фінансової надійності. Страхові резерви. Інвестиційна політика страховика. Оцінка платоспроможності страховика.

Ключові слова: страховий резерв, фінансова діяльність страховика, інвестиції.

Література: [2, 3].

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студента

Семінарське заняття оцінюється за 10-бальною шкалою.

Критерії оцінювання виконання на семінарському занятті

Кількість балів	Значення оцінки (характеристика відповіді)
10	Відмінний рівень виконання завдань/відповідь повна, вичерпна й достатньо обґрунтована з, можливими, незначними недоліками
9	Достатньо високий рівень виконання завдань/відповідь без суттєвих (грубих) помилок, але не містить повних обґрунтувань
8	В цілому добрий рівень виконання завдань/відповідь містить незначну кількість несуттєвих помилок
7	Посередній рівень виконання завдань/відповідь містить значну кількість недоліків та/або незначну кількість помилок
5-6	Мінімально допустимий рівень виконання завдань, містить недоліки та помилки/відповідь неповна, що характеризується недостатньою обґрунтованістю, фрагментарністю, наявністю недоліків та помилок
3-4	Незадовільний рівень виконання завдань/відповіді, що виявляється у формальному запам'ятанні деяких понять і фактів, без належного їх розуміння, нездатності застосувати такі знання при вирішенні завдань
1-2	Незадовільний рівень виконання завдань/відповіді, що виявляється у неспроможності відтворити означення базових понять, положень, невмінні їх застосувати або виконання завдання/відповідь розпочата чи взагалі відсутня.

Оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 100-бальною шкалою.

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4	4	4	3	3
Відвідування семінарських занять	1	2	2	4	4	4	4
Робота на семінарському занятті	10	2	20	4	40	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	3	15	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Разом			66		88		87
Максимальна кількість балів: 241							
Розрахунок коефіцієнта: $241/100=2,41$							

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Самостійна робота студента з курсу – це вид самостійної роботи студентів в групі, яка містить результати проектної діяльності в межах курсу та відображає рівень навчальної компетентності.

Мета самостійної роботи: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст самостійної роботи: завершена проектна теоретично-практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі компетентностей, набутих під час лекційних та семінарських занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1	Тема 1. Сутність, принципи та роль страхування. Тема 2. Класифікація страхування	4	5
2	Тема 3. Страхові ризики та їх оцінювання. Тема 4. Страхова організація	6	5
3	Тема 5. Порядок укладання та ведення страхової угоди. Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності	6	5
4	Тема 7. Страхування життя та пенсій. Тема 8. Страхування від нещасних випадків	4	5
5	Тема 9. Медичне страхування. Тема 10. Страхування майна юридичних та фізичних осіб	4	5
6	Тема 11. Страхування транспортних засобів та вантажів. Тема 12. Страхування кредитних та фінансових ризиків	4	5
7	Тема 13. Страхування загальної цивільної відповідальності. Тема 14. Страхування відповідальності на транспорті	6	5
8	Тема 15. Перестраховання. Тема 16. Визначення страхових тарифів	4	5
9	Тема 17. Доходи, витрати та прибуток страховика. Тема 18. Фінансова надійність страховика	4	5
Разом		42	45

Критерії оцінювання виконання самостійних робіт

Кількість балів	Значення оцінки (характеристика відповіді)
5	Відмінний рівень виконання з можливими незначними недоліками
4	В цілому добрий рівень виконання, містить незначну кількість несуттєвих помилок
3	Посередній рівень знань, виконання містить значну кількість недоліків
2	Мінімально допустимий рівень виконання

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Для визначення успішності навчання проводиться модульна контрольна робота, яка оцінюється за 25 бальною шкалою.

Розробляється викладачем в залежності від фактичного навчального матеріалу та з урахуванням «Критеріїв оцінювання виконання практичних, лабораторних робіт та відповіді на семінарському занятті».

Завдання модульних контрольних робіт у своїй сукупності охоплюють усі теми кожного модуля. Кількість варіантів кожного комплекту МКР – 5. Кожен варіант складається з трьох типів завдань: визначення понять (2 терміни в кожному варіанті), що оцінюється по 2,5 бали за кожен термін, аналіз та характеристика управлінських процесів (2 питання), що оцінюються по 5 балів за кожен правильну відповідь, ситуаційно-розрахункова задача – 10 балів.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Під час вивчення дисципліни застосовується така форма семестрового контролю як залік. Виставляється за результатами виконання студентами програми курсу.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умов належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка з дисципліни «Страхові послуги»

Разом: 90 год., лекції – 22 год., семінарські заняття – 20 год., самостійна робота – 42 год., модульний контроль – 6 год.

Модулі	Назва модуля	Кількість балів за модуль	Теми лекцій	Теми семінарських занять	Самостійна робота	Види поточного контролю
Змістовий модуль I	Страховання і його місце в управлінні ризиками в умовах воєнного стану	66 балів	Сутність, принципи та роль страхування		15 балів	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)
			Класифікація страхування			
			Страхові ризики та їх оцінювання			
				Страхова організація		
				Порядок укладання та ведення страхової угоди		
			Державне регулювання страхової діяльності			
Змістовий модуль II	Особисте та майнове страхування в умовах воєнного стану	88 балів	Страховання життя та пенсій		15 балів	Модульна контрольна робота 2 (25 балів)
			Страховання від нещасних випадків			
				Медичне страхування		
			Страховання майна юридичних та фізичних осіб	Страховання майна юридичних та фізичних осіб		
			Страховання засобів та транспортних вантажів	Страховання засобів та транспортних вантажів		
				Страховання кредитних та фінансових ризиків		
Змістовий модуль III	Страховання відповідальності. Основи фінансової діяльності страховика.	87 балів	Страховання загальної цивільної відповідальності		15 балів	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)
			Страховання відповідальності на транспорті			
				Перестраховання		
			Визначення страхових тарифів	Визначення страхових тарифів		
				Доходи, витрати та прибуток страховика		
				Фінансова надійність страховика		

8. Рекомендована література

Базова:

1. Говорушко Т.А. Страхові послуги. Навч. посіб. 3-є видання. К. : Центр учбової літератури, 2017. 344 с.
2. Журавка О.С. Страхування: навч. посіб. Суми: Сумський державний університет, 2020. 350 с.
3. Мельник Т.А., Сибірцев В.В. Страхування : навч. посіб. Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307 с.
4. Сосновська О.О. Страхування: навч. посіб. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с.

Додаткова:

5. Безугла В.О., Постіл І.І., Шаповал Л.П. Страхування: навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2008. 582 с.
6. Внукова Н.М., Кузьминчук Н.В. Соціальне страхування: Кредитно-модульний курс. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009. 412 с.
7. Горбач Л.М., Каун О.Б. Страхування. Навч. посіб. К.: «Кондор», 2011. 520с.
8. Дема Д.І., Віленчук О.М., Демянюк І.В. Страхові послуги : навч. послуги К. : Алерта 2013. 526 с.
9. Осадець С.С., Артюх Т.М., Гаманкова О.О. та ін. Страхові послуги: К. : КНЕУ, 2007. 464 с.
10. Плиса В.Й. Страхування: підруч. К. : Каравела, 2016. 471 с.
11. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 №85/96-ВР. URL : www.zakon.rada.gov.ua/go/85/96-VR
12. Ткаченко Н.В. Страхування. Практикум: навч. посіб. для самост. роботи студентів. К. : Ліра. К, 2009. 270 с.
13. Фисун В.І., Ярова Г.М. Страхування: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закладів : рек. МОНУ. К. : Центр учбової літератури, 2011. 227 с.
14. Фисун І.В., Ярова Г.М.. Страхування. Навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2011. 232 с.
15. Яворська Т.В. Страхові послуги: навч. посіб. К. : Знання, 2008. 350 с.

Електронні ресурси

1. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua>